

ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ІЗ ЖИВОПИСУ ТА МАЛЮНКУ

Нагорна Наталія Олександрівна
м. Полтава

Анотація. В статті розглянуто захворювання, які можуть виникати у студентів під час заняття живописом, небезпеки роботи з різними видами фарб. Наведено інструкції та правила техніки безпеки під час проведення практичних занять із живопису та малюнку у виші.

Ключові слова: акриловий лак, безпека праці, живопис, креслярські інструменти, практичні заняття, професійні захворювання, рисувальне приладдя, фарби.

У всі часи важливою складовою щасливого життя людини було здоров'я. Нараховується близько сотні визначень здоров'я, сформульованих в різних країнах світу, в різний час і представниками різних галузей знань. Основні з них це:

- захворювання – це фізичний стан, що виникає в наслідок впливу патогенних факторів на діяльність організму, працездатність;
- професійні захворювання – це група хвороб, що виникають в результаті впливу несприятливих умов праці, шкідливих і небезпечних факторів виробництва.
- Шкідливі для здоров'я людини фактори можна поділити на такі групи:
- хімічні чинники (свинець, ртуть, марганець, бензол і ін. речовини, а також пил);
- біологічні чинники (грибкові захворювання, інфіковані матеріали, віруси і т.п.);
- фізичні фактори (шум, вібрація, іонізуючі випромінювання і т.д.);
- фактори трудового процесу (фізичні, сенсорні навантаження, гравітація).

З метою виявлення шкідливих факторів, що впливають на роботу та фізичний стан студентів під час практичних занять з живопису та малюнку, необхідно зазначити, що основним видом роботи під час занять є малювання композицій різного характеру [2].

В свою чергу робота з паперовими документами, у нашому випадку малюнками, проходить в статичній позі, людина працює, часто зсутулившись або викрививши спину, лікті і зап'ястя не мають опори, а висять в повітрі.

Таке тривале напруження м'язів та навантаження на суглоби приводять до виникнення координаторних неврозів (так званий «письмовий спазм»), запальних захворювань м'язів рук або спини, запальних захворювань плечових, ліктьових, променезап'ясткових суглобів і суглобів пальців, захворювань нервових корінців хребта [1].

За оцінкою вчених Прингстонського університету, не менше 20 використовуваних у живописі пігментів мають виражену токсичну або канцерогенну дію. Симптоми отруєння можуть відрізнятися в залежності від інтенсивності використання фарб і від їх поєднання. Постійне вдихання свинцевих пігментів призводить до анемії, ураження нирок, шлунково-кишкового тракту і нервової системи. Пігменти на основі кадмію підвищують ймовірність розвитку раку легенів. Контакт з хромом призводить до виразок і алергічних захворювань шкіри. Пігменти на основі сажі ще більш небезпечні для шкіри – при регулярній дії вони можуть викликати рак. І хоча мода на все натуральне дійшла і до живопису, природні фарби на кшталт свинцевого сурику, фіолетового кобальту і жовтого кадмієвого пігменту набагато небезпечніші за сучасні синтетичні фарби, які зазвичай проходять хоча б мінімальну перевірку на безпеку перед масовим виробництвом.

Художні олійні фарби (наприклад «Кадмієва помаранчева»), містять органічні пігменти, які подразнюють шкіру. Багато з них є канцерогенами. Неорганічні пігменти – це сполуки важких металів, які, потрапляючи в організм, діють на ферментні системи, є канцерогенними. У деяких фарбах також містяться розчинники, які мають наркотичну дію, викликають захворювання печінки. Аквапельні фарби не такі небезпечні, так як не містять органічних розчинників [3].

Робоче місце під час практичних занять – це особистий простір, в якому завдання і особисті ідеї студента проходить шлях від задуму до втілення на малюнку.

Вимоги до робочого місця:

- добре освітлення (денне світло з вікна в світлий час доби і штучне освітлення ввечері). Світло не повинно створювати відблисків на картині і світити в очі. Це позбавить від можливих проблем із зором, а також дозволить добре бачити роботу в усіх деталях;

- приміщення, має обов'язково провітрюватись;
 - для комфортної роботи потрібно використовувати мольберт;
 - робочий стіл має бути звільненим від зайвих речей;
 - перед початком роботи необхідно підготувати серветки для витирання рук і пензлів;
 - зібрати волосся, щоб воно не лізло в очі і не забруднилося у фарби;
 - для захисту одягу від плям, необхідно надіти фартух;
 - для зберігання інструментів добре підійде картонна коробка (наприклад, з-під взуття);
 - по закінченню роботи, все ємності з фарбами, розчинниками і іншими речовинами повинні бути закриті, пензлі вимиті;
 - готові роботи потрібно зберігати в папках;
 - приміщення має бути обладнане вогнегасником.
- Також під час проведення практичних занять із живопису та малюнку слід дотримувати наступних інструкцій та правил з техніки безпеки.

ІНСТРУКЦІЯ

з техніки безпеки при роботі з рідкими речовинами (лаками, фарбами, розчинниками, клеєм)

1. Загальні вимоги безпеки

- 1.1. До роботи з лаками, фарбами, розчинниками, клеєм допускаються студенти, які вивчили правила з техніки безпеки і правила користування вогнебезпечними рідкими речовинами.
- 1.2. На заняттях виконувати тільки доручену викладачем роботу.
- 1.3. Перед початком роботи необхідно переконатися в справності ємностей, в яких знаходяться лаки, фарби, розчинники або клей.
- 1.4. Про всі несправності (витоки) необхідно повідомляти викладача і не приступати до роботи до усунення цих несправностей.
- 1.5. Зберігати лаки, фарби, розчинники, клей в щільно закритій тарі, оберігати від вологи, дії тепла, прямих сонячних променів.
- 1.6. При роботі і після закінчення роботи необхідно провітрювати приміщення.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. До початку роботи прослухати інструктаж викладача з техніки безпеки.
- 2.2. Підготувати робоче місце, інструменти, пристосування. Постійно тримати їх в справному стані.
- 2.3. Привести в порядок робочий одяг: застібнути гудзики, надіти косинку, фартух.
- 2.4. Перевірити достатність освітлення на робочому місці.

3. Техніка безпеки під час роботи

- 3.1. Утримувати робоче місце в чистоті, не допускати захащення робочого місця сторонніми предметами, які не використовуються в роботі в даний час.
- 3.2. При роботі з лаками, фарбами, розчинниками, клеєм використовувати індивідуальні засоби захисту шкірних покривів.
- 3.3. При роботі з клеєм стіл закривати клейонкою.
- 3.4. Банку з клеєм (фарбою, лаком) необхідно ставити прямо перед собою в стороні від матеріалів та інструментів.
- 3.5. Уникати попадання клею в очі, рот, на слизові носа.
- 3.6. При попаданні клею в очі промити їх водою.
- 3.7. При роботі з клеєм для рук використовувати вологу ганчірку.
- 3.8. Під час роботи бути уважним, не відволікатися і не відволікати інших.
- 3.9. Використовувати рідкі речовини за призначенням.
- 3.10. Після закінчення роботи лаки, розчинники, клей закрити, вимити пензлі для клею (фарби, лаку), вимити посуд (або викинути), провітрити приміщення.

4. Вимоги безпеки при аварійних ситуаціях

- 4.1. При розливі лаків, фарби, клею та інших речовин не торкатися до пролитої речовини, негайно повідомити викладача.
- 4.2. При виникненні пожежі повідомити викладача і залишити приміщення.

ПРАВИЛА

користування рисувальними приладдям і дотримання гігієнічних норм

1. Перед початком заняття готується робоче місце: розкладаються по столах олівці,

фарби, папір. Розливається в баночки вода для роботи фарбами.

2. Необхідна палітра для змішування фарб і серветки для рук та пензлів.
3. Сидіти при малюванні учень повинен вільно і прямо, мольберт з малюнком тримати на відстані і весь час порівнювати його з натурою.
4. Акуратно працювати фарбами, пензлями, олівцями. Не розмахувати ними перед своїм обличчям і обличчям сусіда.
5. Не можна фарби пробувати на смак.
6. Папір повинен прикріплюватися до малювальної дошки або мольберту за допомогою кнопок, щоб він не рухався під час роботи.
7. Малярське приладдя повинно зберігатися в спеціально відведеному місці.
8. Протягом всього заняття необхідно стежити за чистотою рук і робочого столу.

ІНСТРУКЦІЯ

з охорони праці при роботі з фарбами та акриловим лаком

1. Загальні вимоги безпеки

- 1.1. Уникати попадання фарби на одяг і відкриті ділянки тіла.
- 1.2. Робоче місце повинно бути добре освітлене.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

- 2.1. Одягти спецодяг.
- 2.2. Підготувати робоче місце до роботи: прибрати все зайве і покрити стіл целофановою плівкою або клейонкою;

2.3. Збовтати баночки з фарбами і лаком перед використанням з закритими кришками.

3. Вимоги безпеки під час роботи

- 3.1. Дбайливо ставитися до своєї роботи і робочих інструментів.
- 3.2. Зберігати пензлі в спеціальних пеналах.
- 3.3. Баночки з фарбами та лаками зберігати в коробках, щоб уникнути перекидання.
- 3.4. Не розмахувати рукою з пензлем, щоб уникнути нанесення колючих травм сусідам.

4. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

- 4.1. У разі потрапляння фарби або лаку на одяг або відкриті ділянки тіла, необхідно промити проточною водою.

4.3. При поганому самопочутті або раптовому захворюванні повідомте викладача.

5. Вимоги безпеки після закінчення роботи

- 5.1. Добре вимити пензлі теплою водою з милом.
- 5.2. Герметично закрити баночки з фарбою і лаком.
- 5.3. Пензлі прибрати в чохол, а фарби і лаки в коробку.
- 5.4. Привести своє робоче місце до ладу.
- 5.5. Зняти спецодяг і ретельно вимити руки з милом.

ПРАВИЛА

роботи з креслярськими інструментами (циркулем, трикутником, олівцем)

1. Роботу починати з дозволу викладача.
2. Під час роботи креслярські інструменти використовувати за призначенням.
3. Забороняється працювати не справними інструментами, брати їх до рота.
4. Під час роботи креслярськими інструментами потрібно бути уважним, не розмовляти і не відволікатися.
5. Забороняється носити креслярські інструменти в кишенях.
6. Трикутник, циркуль, олівець потрібно передавати з рук в руки.
7. Передавати колючі і ріжучі предмети ручкою від себе, а на столі розташовувати їх гострим кінцем від себе.
8. При роботі з циркулем не залишати циркуль в розкритому вигляді, не тримати циркуль вгору кінцями.
9. По завершенні роботи циркуль покласти в спеціальний футляр.

Отже, уява і матеріали – важливі компоненти художнього процесу, але головною умовою використання будь-яких інструментів повинні бути уважність і дотримання правил техніки безпеки щодо їх використання під час проведення практичних занять із живопису та малюнку.

Перелік використаних джерел:

1. Артамонова В. Г. Професійні хвороби / Артамонова В. Г., Мухін Н. А. – [Вид. четверте, перероблене і доповнене]. – К. : Медицина, 2004.

2. Косарев В. В. Професійні хвороби / Косарев В. В., Бабанов С. В. – К. : Вища школа, 2011.

3. Професійні захворювання дизайнерів та їх профілактика засобами фізичної культури // Молодіжний науковий форум: Гуманітарні науки: зб. ст. за матеріалами XXXIV студ. міжнар. заочної наук.-практ. конф. – М. : «МЦНО». – 2016. – №5(33). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/5\(33\).pdf](https://nauchforum.ru/archive/MNF_humanities/5(33).pdf)

МЕТОДИ ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЙ

Верховська Світлана Олександрівна
м. Полтава

*Найбільш ефективні способи розв'язання конфліктних ситуацій.
Що таке стрес та охарактеризовані фактори,
що його викликають і шляхи уникнення конфліктних ситуацій.*

Способи розв'язання конфліктних ситуацій. Існуючі способи вирішення конфліктних ситуацій розподіляються на дві категорії: *структурні та міжособові.*

До арсеналу структурних методів належать:

- Роз'яснення вимог до змісту роботи (делегування окремим особам чи структурним підрозділам чітко окреслених повноважень для виконання покладених функцій і ознайомлення з відповідальністю за їх виконання, оперативне доведення максимуму наявної інформації з цього питання);

- Принцип використання ієрархії (звернення до керівника) при вирішенні

- конфліктних ситуацій. Ієрархія визначає порядок взаємодії та підпорядкованість, регулює інформаційні потоки і вказує на те, яка особа відповідальна за ухвалення конкретного управлінського рішення;

- Підпорядкування цілих підрозділів загально-організаційним цілям. Загальна мета організації, якій підпорядковується решта цілих підрозділів, змушує всі ланки, формальні та неформальні групи і окремих осіб сприяти її досягненню;

- Вплив на поведінку через систему винагород.

Міжособові способи вирішення конфліктів зводяться до п'яти варіантів типу поведінки, що їх має обрати конкретна людина при появі перших симптомів конфліктної ситуації – загострення досі прихованих суперечностей чи втручанні сторонніх сил, які змішують акценти у розстановці сил (графік 1).

Це, зокрема:

1. **ухилення** – мається на увазі, що людина (група людей, підприємство, складова соціуму), передбачаючи наперед загострення ситуації прагне уникати дій, які провокують інцидент. Така роль пасивного спостерігача притаманна особам, які не зацікавлені у змінах, прагнуть уникнути загострення суперечностей;

2. **залагоджування** – тип поведінки, який має багато спільного з попереднім. При цьому не помічаються ознаки майбутнього конфлікту, йде активна профілактика його вияву, ліквідовуються чи завуальовуються суперечності сторін;

3. **примус** – контроль над ситуацією і регулювання її розвитку. При небажаному напрямі розвитку конфлікту, особа, яка наділена владою і повноваженнями втручається і силовими методами впливає на ситуацію, спрямовує конфлікт у бажане русло;

4. **компроміс** - тимчасове чи нейтральне вирішення проблеми, щоб всі сторони, які беруть участь у конфлікті, були умовно задоволені. Суперники (опоненти) йдуть на взаємні поступки, частково приймають точку зору іншої сторони або ж відкладають вирішення питання на майбутнє, залишаючи його відкритим;

5. **вирішення конфлікту** – найбільш бажаний і радикальний шлях розвитку ситуації. Сторони детально ознайомлюються з аргументацією як «за», так і «проти», йдуть на взаємні поступки, вузлові питання вирішують колективним ухваленням рішень.